

УДК 371.3

МАСОВІ ВІДКРИТІ ДИСТАНЦІЙНІ КУРСИ ТА ВИЩА ОСВІТА*Кухаренко Володимир*

Національний технічний університет Харківський політехнічний інститут, Україна

Анотація

В останні роки у світі поширюються масові відкриті дистанційні курси двох типів, що базуються на біхевіористському та коннективістському підходах. Наведено результати навчального процесу відкритого дистанційного курсу «Дистанційне навчання від А до Я». В роботі показано зацікавленість викладачів у новій формі дистанційного курсу і недостатню розвиненість персонального навчального середовища. Відкриті дистанційні курси можуть сприяти створенню суспільства практиків.

Вступ

Перші масові відкриті дистанційні курси (МВДК) з'явилися в 2008 р. Вони базувалися на теорії коннективізму, яку запропонували Джордж Сіменс і Стефен Даунс. За короткий час цей тип курсу отримав велику популярність. 2011 рік був названий роком відкритих дистанційних курсів (сМООС - connective Massive Open On-line Course).

В цьому ж році Стенфордський університет провів кілька відкритих курсів з інформаційних технологій, на які підписалося сотні тисяч слухачів. Дистанційні курси припускали перегляд відео матеріалу, роботу з текстом, виконання завдань з автоматичною перевіркою і проходження тестів (хМООС).

Таким чином, з'явилися два типи відкритих дистанційних курсів, для яких характерна велика географія учасників, великий відсів учасників (для хМООС – 85 відсотків, для сМООСs -40 відсотків) і велика масовість, причому для хМООС вона на порядок вище.

Масові відкриті дистанційні курси у світі

хМООС використовує когнітивно-біхевіористський підхід, мета навчання визначається викладачем, він орієнтований на вивчення технічних дисциплін, де можна автоматизувати перевірку виконаних завдань, спостерігачів у курсі практично немає, викладачі виконують переважно контролюючі ролі, курси відкриті для всіх.

сМООС використовує коннективістський підхід, мета навчання визначається учнем, курс призначений для вивчення гуманітарних дисциплін, величезна кількість учасників у курсі, викладачі виконують різні ролі, для курсу характерна відкритість до персоналізації навчання, діалогу, дискусії і бесід і т.ін.

В хМООС «Штучний інтелект» навчалось 160000 слухачів, отримали сертифікати близько 20000 слухачів, серед яких (у відсотках) програмісти - 41, фахівці ІТ - 9, аспіранти - 20, студенти - 11,6, безробітні 3,5, фахівці - 2, 5, школярі - 1, інші - 11,5 [1].

Массачусетський технологічний інститут та Гарвардський університет створили проект EDX і вклали в нього 60 млн дол.. Професори Стенфордського університету Тран, Нг створили фірму Udacity і вклали в неї 16 млн. дол.. Фірма Coursera отримала 22000000 дол інвестицій для організації хМООС, зараз її послугами користуються 12 провідних університетів США.

Незважаючи на ажіотаж навколо хМООС, тим не менш, висловлюються проблеми: неготовність студентів до таких курсів, багато невизначеності, ніхто не знає, що буде відбуватися у наступному році. Університети повинні почати серйозні розмови про те, що все це значить.

Навчання у хМООС безкоштовне для студентів, тому обговорюються можливі варіанти отримання прибутку [2]. Передбачається, що студент буде платити за сертифікат, ідентифікацію тестування, оплачувати роботу наставників. Решта доходів можуть давати спонсори, продаж інформації про студентів роботодавцям або продаж курсів різним організаціям.

Мерілендськом університет розглядає правила оплати навчання за отримання студентом кредитів: вступний внесок 30 дол., вступний онлайн-курс вартістю 753-1497 дол., портфоліо (250 дол. за перший предмет і 125 дол. за наступні предмети), 90 дол. за кожен кредит.

Для пояснення відмінностей між хМООС і сМООС можна скористатися метафорою. хМООС відкритий як двері. Ви можете увійти, ви можете слухати безкоштовно. сМООС відкритий серцем. Ви стаєте частиною спільноти, Ви будете прийняті і обласкани.

Поява сМООС пов'язано з тим, що доставка вмісту в дистанційному навчанні не є навчанням, яке насправді є хаотичним і невизначеним, відносно легко створити технологічну інфраструктуру для доставки контенту, важко будувати відносини і освітні співтовариства.

Для сМООС характерно [4]: структурована мережа, використання щоденного бюлетеня, велика кількість змісту, соціальний підхід до навчання. сМООС сприяє кластеризації людей навколо центрального ядра.

У сМООС викладач грає багато ролей (<http://bit.ly/H9wbni>): він підсилювач, куратор, орієнтує і соціально управляє створенням смислів, фільтрує, моделює і постійно присутній.

Успіх студента у сМООС забезпечує вміння орієнтуватися в мережі, сформовані персональне навчальне середовище і персональна навчальна мережа, особисті цілі. Розвиток особистості та особистого навчання займає центральне місце в сМООС [4].

Експерти вважають, що сМООСs підходить для ефективних самостійних учнів, які навчилися вибирати зміст. Зниження активності у курсі не може бути ні добре, ні погано. сМООСs може бути найбільш ефективним як форма безперервного навчання та підвищення кваліфікації.

Постановка проблеми

У цьому дослідженні перевірялась гіпотеза, що вступні вебінари з формування персонального навчального середовища та проведення очної школи-семінару підвищать активність слухачів курсу та буде напрацьований матеріал для обговорення на очній сесії. Крім того, передбачалось проведення установчих вебінарів групою тьюторів.

Відкритий дистанційний курс «Дистанційне навчання від А до Я»

Відкритий дистанційний курс «Дистанційне навчання від А до Я» складається з декількох частин. У першій частині, яка проходила з 5 грудня 2011 року по 22 січня 2012 розглядалися тенденції створення системи дистанційного навчання на сучасному етапі розвитку Інтернет.

Основна мета курсу - проаналізувати рівень розвитку дистанційного навчання (ДН) в Україні, розглянути тенденції розвитку дистанційного навчання за кордоном і сформулювати вимоги до сучасної системи дистанційного навчання.

Курс побудований на блогах та статтях, опублікованих за 2-3 місяці до початку курсу. Такі посилання показують сучасні тенденції у розвитку систем дистанційного навчання (СДН) в основному за кордоном. Для формування посилань використовувався Твіттер. Курс охоплює всі питання формування системи ДН.

Перед початком курсу проведено вебінари: «Соціальні сервіси у навчальному процесі», «Твіттер», «Персональне навчальне середовище», які мали сформулювати у слухачів навички використання соціальних сервісів у курсі.

Аналіз навчального процесу у відкритому дистанційному курсі

Всього в курсі зареєструвалася 31 особа. Відповідно до Google Analytics курс відвідало 430 осіб з 29 країн світу, 117 міст. Відвідувачів (у відсотках) з України – 76, Росії – 13, Білорусії – 5. Середнє щоденне відвідування становить 30 осіб., перегляд щотижневих сторінок коливається від 550 до 200 на добу. За час роботи курсу 12 чол. написали 68 блогів, в курсі створено 85 повідомлень. 80 відсотків учасників курсу мають досвід педагогічної діяльності понад 5 років, з них 68 відсотків - понад 10 років. Досвід використання дистанційного навчання був розподілений рівномірно від 1 року до 10.

На питання заключної анкети відповіло 22 особи, це досвідчені викладачі, що мають стаж педагогічної діяльності понад 10 років і досвід дистанційного навчання - 5 років, половина з них в курсі працювали до 3годин на тиждень. В процесі навчання практично всі учасники формулювали свої цілі, які можна звести до загального формулювання «отримати і систематизувати знання про сучасне дистанційне навчання і досвід інших університетів».

На питання, що нове було для них в дистанційному курсі, всі слухачі відзначили такі сервіси як twitter, DIIGO, ліцензії Creative Commons, персональне навчальне середовище, відкриті освітні ресурси та дистанційні курси, нові педагогічні підходи в дистанційному навчанні.

Учасникам сподобалось у відкритому дистанційному курсі: Системний підхід до проблеми. Формат проведення, ненав'язливий і не жорсткий менеджмент. Велика кількість різних джерел інформації, можливість працювати з інформацією, з новими сервісами в зручний час. Відкритість у спілкуванні, активний обмін інформацією та досвідом між учасниками курсу. Його потенційна ефективність. За певних умов може бути запущений механізм "самовідтворення" курсу, тобто він почне працювати без явного участі організаторів.

До складнощів у відкритому дистанційному курсі слухачі віднесли освоєння нових інструментів, особисту мету навчання (динамічну і не завжди конкретну), роботу з великим об'ємом неструктурованої інформації на іноземній мові.

Висновки

Результати аналізу відкритого дистанційного курсу показують, що новий тип дистанційного курсу знайшов своїх слухачів. Багато хто з них бере участь вже в третьому такому курсі. Практично сформована поки що невелика група слухачів, які виступають у курсі і як слухачі, і як тьютори. Це дає можливість у майбутньому сформувати спільноту практиків, які будуть проводити різноманітні відкриті дистанційні курси. Учасники курсу взяли участь (очно і дистанційно) в школі-семінарі (НТУ «ХПІ», Харків, січень-лютий 2012 р.), де були підведені підсумки першого етапу відкритого дистанційного курсу. Слухачі відмітили важливість установчих вебінарів. Пропозиції учасників були враховані у другій частині дистанційного курсу «Дистанційне навчання від А до Я».

Список використаних джерел:

1. Sui Fai John Mak. A reflection on MOOCs – again? [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http:// t.co/LEKIVcki](http://t.co/LEKIVcki)
2. Ki Mae Heussner. How education startup Coursera may profit from free courses [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://gigaom.com/2012/07/20/how-education-startup-coursera-may-profit-from-free-courses/>
3. Tony Bates. What's right and what's wrong about Coursera-style MOOCs [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.tonybates.ca/2012/08/05/whats-right-and-whats-wrong-about-coursera-style-moocs/>
4. Stephen Downes. Education as Platform: The MOOC Experience and what we can do to make it better [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://halfanhour.blogspot.com/2012/03/education-as-platform-mooc-experience.html?spref=tw>